

Vergaderjaar 2023–2024

29 279

Rechtsstaat en Rechtsorde

Nr. 823

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 november 2023

Op 19 januari 2022 is de motie van het lid Segers c.s. door uw Kamer aangenomen (Handelingen II 2021/22, nr. 39, item 7).¹ De motie verzocht de regering tot het instellen van een breed samengestelde commissie die onderzoekt hoe de ontwikkeling van radicalisering en politieke polarisatie verloopt, en op basis van wetenschappelijke inzichten analyseert wat de effecten hiervan op het democratisch proces zijn. Ook is de commissie gevraagd aanbevelingen te doen over hoe onze democratie beter te weren tegen extremisme, radicalisering en polarisatie en wat in deze tijd bijdraagt aan de versterking van de democratische rechtsorde. In navolging van de motie is de Adviescommissie Versterken Weerbaarheid Democratische Rechtsorde ingesteld, onder voorzitterschap van dhr. Ahmed Marcouch.² De commissie verrichte haar werkzaamheden van september 2022 tot en met oktober 2023. In april 2023 verscheen een tussentijdse voortgangsrapportage van de Adviescommissie.³ Op 2 november a.s. presenteert de Adviescommissie haar eindrapportage.

Hierbij bied ik uw Kamer, mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid en de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de eindrapportage aan van de Adviescommissie Versterken Weerbaarheid Democratische Rechtsorde.

Aanbevelingen Adviescommissie

De hoofdconclusie van het rapport luidt: «*Op wezenlijke onderdelen is actie nodig om de democratische rechtsorde fundamenteel te versterken. Het is niet te laat, maar we kunnen zo niet doorgaan.*». Dit concludeert de commissie naar aanleiding van de centrale vraag: «*Wie moet wat doen om de verbindingen tussen burger en overheid, en tussen burgers*

¹ Kamerstuk 35 788, nr. 136

² Kamerstuk 29 279, nr. 735

³ Kamerstuk 29 279, nr. 784

onderling fundamenteel te versterken en een sterke democratische rechtsorde voor de toekomst te koesteren?»

Daarnaast trekt de commissie drie deelconclusies:

1. *Mensen worden weggeduwd uit de democratische rechtsorde*
2. *Maatschappelijke dialoog over identiteits- en verdelingsvraagstukken wordt belemmerd door affectieve polarisatie*
3. *Georganiseerde criminaliteit en bedreigingen vormen gevaar voor de democratische rechtsorde*

De commissie werkt deze bovenstaande punten in het rapport verder uit in 12 concrete aanbevelingen. Tot slot benadrukt de commissie dat niet alleen politici de democratische rechtsorde dragen. Ook journalisten, redacties en (sociale)mediabedrijven, ambtenaren, politie, OM, welzijnswerkers, onderwijzers en uiteindelijk wij allemaal als burger dragen verantwoordelijkheid voor de democratische rechtsorde.

Vervolg

Ik ben het volstrekt eens met de Adviescommissie dat we onze democratie moeten koesteren. Nederland heeft in de basis een sterke democratische rechtsorde, mede door zijn lange en rijke maatschappelijke democratische traditie. De analyse van de Adviescommissie stelt niet gerust en roept op tot actie. Dit moeten we gezamenlijk doen. Het koesteren van de democratische rechtsorde is een opgave voor ons allemaal: politiek, openbaar bestuur, bedrijven én samenleving. Gezamenlijk moeten wij weerstand bieden tegen democratische erosie.

De commissie ziet het als opdracht aan de Kamer en het nieuwe kabinet om het versterken van de weerbaarheid van de democratische rechtsorde tot prioriteit te maken. Het kabinet gaat aan de slag met de (bestudering van de) adviezen van de commissie en zal uw Kamer nader informeren over het vervolg hiervan.

Nogmaals wil ik de Adviescommissie bedanken voor hun werkzaamheden en het eindrapport. Het is een zeer waardevolle bijdrage voor het fundamenteel versterken van de democratische rechtsorde.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
H.M. de Jonge